

Dnro V/5585/2022

17.2.2022

Viinien pakkausmerkinnät

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Sisällys

1. Johdanto	3
2. Viinien määritelmät ja laatuluokat	4
3. Viinin pakkausmerkintöjen pakolliset merkinnät ja täsmennyksiä niihin	4
3.1. Pakolliset merkinnät.....	4
3.2. Täsmennyksiä pakollisiin merkintöihin	6
3.3. Alkoholipitoisuus	7
3.4. Täsmennyksiä rypäletuoteluokan merkitsemiselle, mikäli tuotteen valmistuksessa on tehty alkoholipitoisuuden poistamista koskeva käsittely	7
3.5. Lähtöisyysmerkintä	8
4. Vapaaehtoiset merkinnät	8
5. Pullottajan, tuottajan, maahantuojan ja myyjän määritelmät.....	10
6. Yliherkkyyttä aiheuttavia ainesosia koskevat merkinnät	10
7. Päälyysmerkinnässä käytettävät kielet ja merkintöjen oikeellisuus.....	12

1. Johdanto

Tässä ohjeessa käsitellään rypäleviinien pakkausmerkintöjä. Muiden viinituotteiden (väkevät viinit, helmeilevät viinit, kuohuviinit, hiilihapotetut viinit, rypäleen puristemehut, käymistilassa olevat rypäleen puristemehut, tiivistetyt rypäleen puristemehut, käymistilassa olevat uudet viinit ja ylikypsistä rypäleistä valmistetut viinit) pakkausmerkintöjä koskevat vaatimukset löytyvät alla mainituista asetuksista ja Valviran alkoholijuomien pakkausmerkintäohjeesta. Ohjetta sovelletaan kaikkiin yhteisön alueella myytäviin viineihin mukaan lukien kolmansista maista tuodut viinit.

Tämä ohje korvaa Valviran ohjeen 8/2013 Viinien pakkausmerkinnät (dnro 340/99/2013). Samalla kumotaan viinipohjaisten alkoholijuomien nimeämistä koskeva ohje 2/2019 Dnro V/16556/2019.

Ohjeen säädösluetteloa on täydennetty ja ohjeeseen on päivitetty EU-asetuksen 2117/2021 muutoksessa säädetyt vaatimukset viinin alkoholipitoisuuden poistamiselle (3.4) sekä viinien ravintoarvoilmoituksen, ainesosaluettelon sekä vähimmäissäilyvyysaikaa koskeville merkinnöille (kohta 3.1). Ohjetta on myös täsmennetty lähtöisyysmerkinnän (kohta 3.5) ja alkoholipitoisuuden merkinnän osalta ja pakollisiin pakkausmerkintöihin on lisätty erätunnus.

Viinien päällyksmerkintöjä koskevat mm. seuraavat säädökset ja niiden muutokset:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 1308/2013 maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä (jäljempänä perusasetus)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2117 maataloustuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä annetun asetuksen (EU) 1308/2013, maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden laatujärjestelmistä annetun asetuksen (EU) N:o 1151/2012, maustettujen viinituotteiden määritelmästä, kuvauksesta, esittelystä, merkinnöistä ja maantieteellisten merkintöjen suojasta annetun asetuksen (EU) N:o 251/2014 sekä unionin syrjäisimpien alueiden hyväksi toteutettavista maatalousalan erityistoimenpiteistä annetun asetuksen (EU) N:o 228/2013 muuttamisesta
- Euroopan komission delegoitu asetus (EU) 2019/33, joka koskee asetuksen 1308/2013 täydentämistä viinialan alkuperänimitysten, maantieteellisten merkintöjen ja perinteisten merkintöjen suojaa koskevien hakemusten, vastaväitemenettelyn, käyttörajoitusten, tuote-

erien muutosten, suojan peruutuksen sekä merkintöjen esillepanon osalta.

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 1169/2011 elintarviketietojen antamisesta kuluttajille
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/91/EU elintarvike-erän tunnistamismerkinnöistä, Suomessa pakattavien viinien osalta noudatetaan maa- ja metsätalousministeriön asetusta elintarviketietojen antamisesta kuluttajille 834/2014, 5 §
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/45/ETY valmiiksi pakattujen tuotteiden nimellismääristä sekä työ- ja elinkeinoministeriön asetus 220/2009.

2. Viinien määritelmät ja laatuluokat

EU:ssa viinit luokitellaan eri rypäletuoteluokkiin EU asetuksen 1308/2013 liitteen VII osan II mukaisesti. Liitteessä on määritelty valmistustavat sekä laadulliset ominaisuudet, jotka eri rypäletuotteella tulee olla, jotta sitä voidaan kutsua esim. viiniksi, väkeväksi viiniksi, kuohuviiniksi, laatukuohuviiniksi, helmeileväksi viiniksi hiilihapotetuksi helmeileväksi viiniksi, rypäleen puristemehuksi jne.

Viinit luokitellaan sen mukaan onko niillä maantieteellinen merkintä vai ei. Maantieteellisellä merkinnällä varustetut viini jaetaan:

- suojatun alkuperänimityksen omaavat viinit, SAN (Wines with Protected Designation of Origin, PDO)
- suojatun maantieteellisen merkinnän omaavat viinit SMM (Wines with Protected Geographical Indication, PGI)

3. Viinin pakkausmerkintöjen pakolliset merkinnät ja täsmennyksiä niihin

3.1. Pakolliset merkinnät

Viinin perusasetuksen 1308/2013 mukaisesti viinin pakollisia merkintöjä ovat:

- **Rypäletuotteen luokka** (1308/2013 liite VII osa II) mukaisesti luokiteltu: mm. viini, väkevä viini, kuohuviini, laatukuohuviini, maustettu laatukuohuviini, helmeilevä viini, hiilihapotettu helmeilevä viini, rypäleen

puristemehu. Poikkeuksena ovat suojatun alkuperänimityksen tai maantieteellisen merkinnän omaavat tuotteet, joilla rypäletuotteen luokka voidaan jättää pois

- Mikäli viinillä on **suojattu alkuperänimitys (SAN) tai maantieteellinen merkintä (SMM)**, tulee pakkauksessa olla ilmaisu ”suojattu alkuperänimitys” tai ”suojattu maantieteellinen merkintä” ja suojatun alkuperänimityksen nimi tai maantieteellisen merkinnän nimi
- **Todellinen alkoholipitoisuus** tilavuusprosentteina
- **Maininta lähtöpaikasta**
- **Pullottajan nimi ja osoite** sekä ilmaisu ”pullottaja” tai ”pullottanut (...)” (tarkemmin 2019/33 artikla 46) tai, jos kyseessä on kuohuviini, hiilihapotettu kuohuviini, laatukuohuviini tai maustettu laatukuohuviini, **valmistajan tai myyjän nimi ja osoite** sekä ilmaisu ”tuottaja” tai ”tuottanut (...)” ja ”myyjä” tai ”myy (...)” (määritelmät kappaleessa 5.)
- **Maahantuoja, jos kyseessä on kolmannen maan viini** (tarkemmin kappaleessa 5.). Ennen maahantuojan nimeä ja osoitetta on merkittävä ilmaisu ”maahantuoja” tai ”maahantuonut”
- Viinin sisältämiä **yliherkkyyttä aiheuttavia ainesosia osoittavat merkinnät** (tarkemmin kappaleessa 6.)
- **Sisällön määrä** ilmoitettuna litroina, senttilitroina tai millilitroina. Esimerkiksi kuohumattomalle viinille sallittu sisällön nimellismäärä kokoluokassa 100-1500 ml: 100 — 187 — 250 — 375 — 500 — 750 — 1 000 — 1 500. Tarkemmin direktiivi 2007/45/ETY
- **Maininta sokeripitoisuudesta**, jos kyseessä on kuohuviini, hiilihapotettu kuohuviini, laatukuohuviini tai maustettu laatukuohuviini (tarkemmin 2019/33 artikla 47 ja liite III):

<u>Ilmaisu</u>	<u>Käyttöedellytykset</u>	
brut nature, naturherb (täysin kuiva, ei lisättyjä sokereita)	0<3	g/l
extra brut, extra herb (täysin kuiva)	0-6	g/l
brut, herb (erittäin kuiva)	0<12	g/l
extra sec, extra dry (erittäin kuiva)	12-17	g/l
kuiva, sec, dry	17-32	g/l
puolikuiva, demi-sec, medium dry	32-50	g/l
makea, doux, sweet	50<	g/l

- **Elintarvike-erän tunnus.** Elintarvike-erän tunnuksena on käytettävä merkintää, jonka perusteella voidaan tunnistaa erä, johon elintarvike kuuluu. Tunnuksen eteen on merkittävä kirjain "L", ellei tunnus muuten erotu selvästi muista pakkausmerkinnöistä.
- **Ravintoarvoilmoitus 8.12.2023 lähtien.** Ravintoarvoilmoitus voi pakkauksessa tai siihen liitettyssä etiketissä rajoittua pelkkään energiasisältöön, joka voidaan ilmaista käyttämällä energian tunnusta E. Tällaisessa tapauksessa täydellinen ravintoarvoilmoitus on toimitettava sähköisessä muodossa, mistä ilmoitetaan pakkauksessa tai siihen liitettyssä etiketissä. Kyseistä ravintoarvoilmoitusta ei saa esittää muiden myynti- tai markkinointitarkoituksiin tarkoitettujen tietojen kanssa eikä käyttäjätietoja saa kerätä tai jäljittää.
- **Ainesosaluettelo 8.12.2023 lähtien.** Ainesosaluettelo voidaan toimittaa sähköisessä muodossa, josta on ilmoitettu pakkauksessa tai siihen liitettyssä etiketissä. Tällaisessa tapauksessa sovelletaan seuraavia vaatimuksia:
 - käyttäjätietoja ei saa kerätä tai jäljittää;
 - ainesosaluettelo ei saa esittää muiden myynti- tai markkinointitarkoituksiin tarkoitettujen tietojen kanssa; ja
 - yliherkkyyttä aiheuttavien ainesosien merkinnät on ilmoitettava suoraan pakkauksessa tai siihen liitettyssä etiketissä.
- **Vähimmäissäilyvyysaika,** jos on kyse rypäletuotteista, joille on tehty alkoholin poistamista koskeva käsittely ja joiden todellinen alkoholipitoisuus on alle 10 tilavuusprosenttia.

3.2. Täsmennyksiä pakollisiin merkintöihin

Asetuksen 2019/33 mukaan pakollisten merkintöjen on oltava näkyvillä astian pinnassa olevassa kentässä siten, että ne voidaan lukea samanaikaisesti astiaan kääntämättä, ja ne on esitettävä pysyvin kirjaimin, jotka erottuvat selvästi ympäröivästä tekstistä tai ympäröivistä kuvista.

Erän numeroa sekä yliherkkyyttä aiheuttavia ainesosia koskevat merkinnät on kuitenkin sallittua tehdä muut pakolliset merkinnät sisältävän kentän ulkopuolelle. Pakolliset merkinnät on merkittävä kirjaimin, joiden koko käytetystä kirjaisintyyppistä riippumatta on vähintään 1,2 mm.

3.3. Alkoholipitoisuus

Todellinen alkoholipitoisuus merkitään tilavuuden prosenttiyksikköinä tai prosenttiyksikön puolikkaina ($\pm 0,5$ til-%). Alkoholipitoisuus saa poiketa merkitystä enintään 0,5 til-% (komission asetus 2019/33). Lukua seuraa tunnus "til-%" ja sitä voi edeltää ilmaisu

- "todellinen alkoholipitoisuus" tai
- "todellinen alkoholi" tai
- "alk."

Joissakin EU:n ja kolmansien maiden välisissä sopimuksissa hyväksytään, että alkoholipitoisuus merkitään 0,1 til-% tarkkuudella. Tällaisia maita ovat Australia ja Sveitsi.

Merkinnässä ilmoitettu pitoisuus ei saa olla yli 0,5 til-% suurempi tai pienempi kuin määritetty pitoisuus, lisäksi huomioidaan mittausepävarmuus. Tästä vaatimuksesta on poikkeuksia joissakin EU:n ulkopuolisissa maissa kuten USA:ssa ja Australiassa.

Suojatulla alkuperänimityksellä tai maantieteellisellä merkinnällä varustettujen, yli kolme vuotta pulloissa varastoitujen rypäletuotteiden sekä kuohuviinien, laatukuohuviinien, hiilihapotettujen kuohuviinien, helmeilevien viinien, hiilihapotettujen helmeilevien viinien, väkevien viinien ja ylikypsistä rypäleistä valmistettujen viinien alkoholipitoisuus ei kuitenkaan saa olla yli 0,8 til-% suurempi tai pienempi kuin määritetty pitoisuus, lisäksi huomioidaan mittausepävarmuus.

3.4. Täsmennyksiä rypäletuoteluokan merkitsemiselle, mikäli tuotteen valmistuksessa on tehty alkoholipitoisuuden poistamista koskeva käsittely

Rypäletuotteista viinin, kuohuviinin, laatukuohuviinin, aromaattisen laatukuohuviinin, hiilihapotetun kuohuviinin, helmeilevän viinin ja hiilihapotetun helmeilevän viinin alkoholipitoisuuden poistaminen joko kokonaan tai osittain on mahdollista sen jälkeen kun kyseinen viini on saavuttanut määritelmän mukaiset ominaisuudet. Vain asetuksessa kuvatut menetelmät alkoholin poistamiseksi on sallittuja. Alkoholin poistamista koskeva käsittely ei myöskään saa aiheuttaa rypäletuotteelle aistinvaraisia virheitä.

Rypäletuoteluokka tulee täydentää ilmaisulla "alkoholi poistettu", jos tuotteen todellinen alkoholipitoisuus on enintään 0,5 til-%:a. Mikäli alkoholipitoisuus on

yli 0,5 til-%:a ja alle luokan todellisen vähimmäisalkoholipitoisuuden rypäletuoteluokka tulee täydentää ilmaisulla "alkoholi poistettu osittain".

3.5. Lähtöisyysmerkintä

Viinin lähtöisyysmerkinnässä tulee mainita jokin seuraavista merkinnöistä; "(...lainen/...läinen)viini", "tuotettu (...ssa/ssä) tai "(...lainen/...läinen) tuote tai vastaava ilmaisu, johon lisätään sen jäsenvaltion tai kolmannen maan nimi, jossa rypäleet on korjattu ja valmistettu viiniksi (viinien sekoitusten ja kuohuviinien osalta tarkemmin 2019/33 artiklassa 45).

Euroopan komissio julkaisi Israelin siirtokuntatuotteiden alkuperämerkintää koskevan tulkintaohjeensa 12.11.2015 (2015/C 375/05). Sittemmin Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-363/18 on tarkentanut velvollisuutta alkuperän merkitsemisestä. Tietystä maasta tai tietyltä alueelta peräisin olevina tavaroina pidetään tavaroita, jotka ovat joko kokonaan tuotettu kyseisessä maassa tai kyseisellä alueella tai joille on suoritettu kyseisessä maassa tai kyseisellä alueella viimeinen merkittävä jalostus tai käsittely. Mikäli tuote on peräisin Israelin siirtokunta-alueelta, tulee tämä mainita selkeästi. Maininnan, jonka mukaan elintarvike on peräisin "Israelin siirtokunnasta" ilmoittamatta jättäminen voi johtaa kuluttajaa harhaan. Sellaisten Länsirannalta tai Golanin kukkuloilta peräisin olevien tuotteiden, jotka ovat peräisin siirtokunnista, alkuperä tulee merkitä "Golanin kukkuloilta (Israelin siirtokunnasta) peräisin oleva tuote" tai "Länsirannalta (Israelin siirtokunnasta) peräisin oleva tuote".

Palestiinasta peräisin olevien tuotteiden (jotka eivät ole peräisin siirtokunnista), merkintä, joka ei ole harhaanjohtava maantieteellisen alkuperän kannalta mutta vastaa kansainvälistä käytäntöä, voi olla esimerkiksi "Länsirannalta peräisin oleva tuote (palestiinalainen tuote)", "Gazan alueelta peräisin oleva tuote" tai "Palestiinasta peräisin oleva tuote".

4. Vapaaehtoiset merkinnät

- Satovuosi
- Yhden tai useamman rypälelajikkeen nimi (tarkemmin asetus 2019/33 artikla 50)
- Sokeripitoisuus, kun kyse on muista kuin pakolliseksi määriteltujen viinien tapaukset, tällöin pitoisuudet tulee jakaa seuraaviin kategorioihin:

<u>Ilmaisu</u>	<u>Käyttöedellytykset</u>	
kuiva, sec, dry	0-4	g/l
kuiva, sec, dry	0-9	g/l
- kun kokonaishappopitoisuus grammoina viinihappoa litraa kohti ei alita jäännössokerinpitoisuutta yli 2 grammalla litraa kohti		
puolikuiva, demi-sec, medium dry	4-12	g/l
puolikuiva, demi-sec, medium dry	9-18	g/l
- kun kokonaishappopitoisuus grammoina viinihappoa litraa kohti ei alita jäännössokerinpitoisuutta yli 10 grammalla litraa kohti		
puolimakea, moelleux, medium sweet	18-45	g/l
makea, doux, sweet	45-	g/l

- Eräisiin tuotantomenetelmiin viittaavat ilmaisut
 - ”pullossa käytetty”/”pullossa käynyt” voidaan käyttää ainoastaan kolmannen maan suojatulla alkuperänimityksellä tai maantieteellisellä merkinnällä varustettuja kuohuviinejä taikka laatukuohuviinejä
 - käytetty/kypsytetty/vanhennettu [puulaji] tynnyrissä tai käytetty/kypsytetty/vanhennettu tynnyrissä
 - ”käynyt pullossa perinteisen menetelmän mukaisesti” ”perinteinen menetelmä”, ”klassinen menetelmä” tai ”perinteinen klassinen menetelmä” voidaan käyttää kuvaamaan ainoastaan kolmannen maan suojatulla alkuperänimityksellä tai maantieteellisellä merkinnällä varustettuja kuohuviinejä taikka laatukuohuviinejä
 - ”crémant” voidaan käyttää kuvaamaan ainoastaan suojatulla alkuperänimityksellä tai kolmannen maan maantieteellisellä merkinnällä varustettuja valkoisia tai vaaleanpunaisia (rosee) laatukuohuviinejä
- Suojatulla alkuperänimityksellä (SAN) tai maantieteellisellä merkinnällä (SMM) varustetut viinit
 - Näitä kuvaava yhteisön tunnus
 - Perinteiset merkinnät, jotka kuvaavat tuotanto- tai vanhentamismenetelmää taikka viinin laatua, väriä, paikkaa tai kyseiseen viiniin liittyvää historiallista tapahtumaa

- Kun kyseessä on merkinnän perustana olevaa aluetta pienemmän tai suuremman maantieteellisen yksikön nimi, joka on muu kuin suojatun alkuperänimityksen tai maantieteellisen merkinnän nimi.

5. Pullottajan, tuottajan, maahantuojan ja myyjän määritelmät

- **pullottajalla** tarkoitetaan luonnollista tai oikeushenkilöä taikka näiden henkilöiden ryhmittymää, joka suorittaa pullotuksen tai suorittaa sen lukuunsa;
- **pullotuksella** tarkoitetaan kyseisen tuotteen pakkaamista enintään 60 litran astioihin myyntiä varten;
- **valmistajalla** tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä taikka näiden ryhmittymää, joka suorittaa tai jonka puolesta suoritetaan rypäleiden, rypäleen puristemehun ja viinin jalostusta kuohuviineiksi, hiilihapotetuiksi kuohuviineiksi, laatukuohuviineiksi ja maustetuiksi laatukuohuviineiksi;
- **maahantuojalla** tarkoitetaan yhteisöön sijoittautunutta luonnollista tai oikeushenkilöä taikka näiden ryhmittymää, joka on vastuussa muiden kuin yhteisötavaroiden vapaaseen liikkeeseen luovuttamisesta
- **myyjällä** tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä taikka näiden ryhmittymää, joka ei ole tuottajan määritelmän mukainen ja joka ostaa ja laskee liikkeeseen kuohuviinejä, hiilihapotettuja kuohuviinejä, laatukuohuviinejä ja maustettuja laatukuohuviinejä;
- **osoitteella** tarkoitetaan paikallista hallintoaluetta ja jäsenvaltiota, jossa on pullottajan, tuottajan, myyjän tai maahantuojan päätoimipaikka.

6. Yliherkkyyttä aiheuttavia ainesosia koskevat merkinnät

Yliherkkyyttä koskevat ainesosat on oltava pakkauksessa suomeksi ja ruotsiksi. Merkinnät vaaditaan sekä vähittäismyynnissä että anniskelussa oleville juomille.

Yliherkkyyttä aiheuttavat ainesosat, kuten rikkidioksidi ja sulfiitti, joiden pitoisuudet ovat yli 10mg/kg tai 10 mg/l SO₂:na ilmaistuna, on aina ilmoitettava etiketissä.

Viinin valmistuksessa saatetaan käyttää kirkastamiseen kananmunavalkuaisen proteiineja ja/tai maidon kaseiiniproteiinia.

Yliherkkyyttä aiheuttavat ainesosat on ilmoitettava merkinnöissä ilmaisun ”sisältää” jälkeen:

- ”sisältää sulfiittia”, ”sisältää sulfiitteja”, tai ”sisältää rikkidioksidia”
- ”sisältää kananmunaa”, ”sisältää kananmunaproteiinia”, ”sisältää kananmunatuotetta”, ”sisältää lysotsyymiä (kananmunasta)” tai ”sisältää kananmuna-albumiinia”
- ”maitoa”, ”maitotuotteita”, ”kaseiinia (maidosta)” tai ”maitoproteiinia”

Allergeenimerkintöjen lisäksi voidaan käyttää asetuksen 2019/33 artiklan 41(2) mukaisia kuvia:

Poikkeuksena maito- ja munaproteiinien merkitsemiselle ovat:

- viinit, jotka on tuotettu 2011 tai aiempien vuosien sadosta. Mikäli kyseessä ei ole vuosikertaviini, toimijan tulee osoittaa minkä vuoden rypäleistä on valmistettu (kaupalliset asiakirjat ja VI1-asiakirjan määräysseoste).
- viinit, jotka on tuotettu vuoden 2012 rypäleistä ja laitettu EU:n markkinoille bulkkina ennen 1.7.2012 vaikka niitä ei olisikaan etiketöity ennen kyseistä päivää
- viinit, joiden valmistuksessa ei ole käytetty maito- tai kananmunaproteiineja tai jos lopputuotteesta ei kansainvälisen

viinijärjestön menetelmillä (OIV) pystytään havaitsemaan kananmuna proteiineja.

7. Päälyysmerkinnässä käytettävät kielet ja merkintöjen oikeellisuus

Viinien päälyysmerkinnät tehdään yhdellä tai useammalla yhteisön virallisella kielellä siten, että lopullisen kuluttajan on helppo ymmärtää kaikki nämä merkinnät.

Edellä esitetystä poiketen, rikkidioksidia sekä muna- ja maitotuotteita osoittavat merkinnät on kuitenkin tehtävä aina sekä suomen että ruotsin kielellä.

Päälyysmerkinnöissä ja tuotteiden mainonnassa annetut tiedot eivät saa olla virheellisiä tai aiheuttaa sekaannusta henkilöille, joille tiedot osoitetaan. Viranomaiset voivat vaatia tuotteiden pullottajia, lähettäjiä tai maahantuojia todistamaan, että tuotetta koskevat merkinnät pitävät paikkansa.

Lisätietoja päälyysmerkinnöistä saa Valvirasta s-posti: alkoholi@valvira.fi.

	<i>Jussi Holmalahti</i>
Johtaja	Jussi Holmalahti
	<i>Eeva Saari</i>
Ryhmäpäällikkö	Eeva Saari

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Ratapihantie 9, 00520 Helsinki
PL 43, 00521 Helsinki
Koskenranta 3, 96100 Rovaniemi

Puhelin 0295 209 111
kirjaamo@valvira.fi
valvira.fi